

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Obdo/12/2020
Identifikačné číslo spisu: 6111219648
Dátum vydania rozhodnutia: 24.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Beáta Miničová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6111219648.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: V. K., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom R. XXX/XX, XXX XX V., občianka SR, zastúpenej AK JUDr. Andrea Slezáková s.r.o., so sídlom Robotnícka 10, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 36 860 999, proti žalovanému: JUDr. Matúšovi Boľošovi, so sídlom Horná 23, 974 01 Banská Bystrica, správcovi konkurznej podstaty úpadcu IB. K., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom O. XXX, XXX XX O., v konaní o vylúčenie nehnuteľností zo súpisu majetku úpadcu, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 26Cbi/82/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22. júna 2016, č. k. 41CoKR/43/2015-245, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalobkyne o d m i e t a.

II. Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica, ako súd prvej inštancie, rozsudkom zo dňa 30.07.2015, č. k. 26Cbi/82/2011-216, zamietol žalobu žalobkyne a žalovanému právo na náhradu trov konania nepriznal.

2. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol, že žalobkyňa sa žalobou domáhala vylúčenia nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX Správy katastra O., R. V., katastrálne územie V, ako rodinný dom so súp.č. XXX, postavený na parcele KN č. XXXX, parcela KN „C“ číslo XXXX.- záhrady o výmere 209m², parcela KN „C“ č. 2017- zastavané plochy a nádvoria o výmere 375m², parcela KN „C“ č. XXXX/X- zastavané plochy a nádvoria o výmere 35m² zo súpisu majetku úpadcu H. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XXX. Žalobkyňa tvrdila, že je vlastníčkou týchto nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy uzavretej dňa 14.12.2007 medzi ňou ako kupujúcou a predávajúcimi manželmi Q., ktorý tieto nehnuteľnosti nadobudli na základe zmluvy o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v spojení so zmluvou o pôžičke od jej rodičov manželov K..

3. Okresný súd prvýkrát vo veci rozhodol rozsudkom zo dňa 03.05.2012, č. k. 26Cbi/82/2011-127 a návrhu žalobkyne vyhovel. Na základe podaného odvolania žalovaným Krajský súd Banská Bystrica rozsudkom zo dňa 27.03.2013 potvrdil rozsudok okresného súdu. Ústavný súd Nálezom zo dňa 18.06.2014, č. k. II. ÚS 427/2013-52 rozsudok krajského súdu zo dňa 27.03.2013 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne Krajský súd Banská Bystrica uznesením zo dňa 28.01.2015, č. k. 41CoKR/35/2014 rozsudok okresného súdu zo dňa 03.05.2012 č. k. 26Cbi/82/2011-127 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Okresný súd v ďalšom konaní sa opätovne oboznámil s obsahom celého spisu a dôkazmi, ktoré vykonal v predchádzajúcom prvostupňovom konaní a to najmä zmluvou o zabezpečovacom prevode práva v spojení so zmluvou o pôžičke zo dňa 10.11.2003; dodatkom č. 1 k zmluve zo dňa 11.03.2005; kúpnu zmluvou dňa 14.12.2007; rozsudkom Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29Odo/823/2006; rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3Co67/2008; rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 10Sžr/11/2010; rozsudkom Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 31Odo/495/2006; rozsudkom Okresného súdu v Brezne, č. k. 6C/227/2008-154; Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 342/2010-53.

5. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že rodičia žalobkyne - úpadca H. K. s manželkou X. K., ako dlžníci 1/ a 2/ uzavreli dňa 10.11.2003 s manželmi Q. a X. Q., ako veriteľmi 1/ a 2/, zmluvu o zabezpečovacom prevode práva v spojení so zmluvou o pôžičke a dňa 11.03.2005 uzavreli dodatok č. 1 k zmluve. Na základe zmluvy o pôžičke požičali manželia Q. dňa 10.11.2003 rodičom žalobkyne sumu 11.617,87 Eur, ktorú sa zaviazali vrátiť veriteľom v pravidelných mesačných splátkach vo výške 663,88 Eur, počnúc mesiacom január 2004 až do úplného zaplatenia. Zmluva o pôžičke obsahovala zároveň aj dohodu o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností Správa katastra Brezno, katastrálne územie V. na LV č. XXX. Podľa č. III ods. 2 zmluvy na zabezpečenie splnenia záväzku dlžníkov voči veriteľom, dlžníci prevádzajú vlastnícke právo k vyššie uvedeným nehnuteľnostiam na veriteľov. Podľa čl. III ods. 4 zmluvy, všeobecná hodnota nehnuteľností predstavuje podľa znaleckého posudku zo dňa 08.07.2003 č. 074/2003 vypracovaného znalcom Ing. Cyrilom Kohútom sumu 34.624,91 Eur. Podľa čl. IV ods. 1 zmluvy, trvanie zabezpečovacieho prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam je dočasné a podmienené splatením poskytnutej pôžičky dlžníkmi veriteľom v celom rozsahu, pričom trvanie zabezpečovacieho prevodu vlastníckeho práva zaniká zánikom zabezpečovacieho záväzku. Podľa č. IV ods. 3 zmluvy, v prípade, ak dlžníci nespĺnia svoj záväzok voči veriteľom vzniknutý z titulu poskytnutej pôžičky podľa čl. I zmluvy riadne a včas, sú dlžníci uzročení s tým, že sa veritelia stávajú trvalými vlastníkmi predmetných nehnuteľností uvedených v čl. II zmluvy a ich príslušenstva. Podľa čl. V ods. 1 zmluvy, dlžníci sa s veriteľmi dohodli, že pri trvalom nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaným v čl. II zmluvy, predstavuje poskytnutá pôžička vo výške 11.617,87 Eur dohodnutú kúpnu cenu s prihliadnutím na ťarchy viaznúce na predmetných nehnuteľnostiach, za nehnuteľnosti zapísané v čl. II zmluvy, vrátane ich príslušenstva.

6. Okresný súd v konaní zistil, že dňa 11.03.2005 uzavreli veritelia a dlžníci dodatok č. 1 k zmluve o zabezpečovacom prevode práva v spojení so zmluvou o pôžičke zo dňa 10.11.2003 č. V 549/04, ktorým zmenili čl. I ods. 1 pôvodnej zmluvy tak, že veritelia požičali dlžníkom dňa 10.11.2003 sumu 11.617,87 Eur a dňa 11.03.2005 sumu 13.277,57 Eur. Celkový dlh dlžníkov voči veriteľom vzniknutý z titulu poskytnutých pôžičiek predstavuje sumu 24.895,44 Eur. Podľa čl. I ods. 2 dodatku sa dlžníci zaviazali vrátiť veriteľom požičané peňažné prostriedky jednorazovo, najneskôr do 31.12.2006. Zároveň dodatkom zmluvné strany zmenili čl. V ods. 1 zmluvy tak, že dlžníci a veritelia sa dohodli, že pri trvalom nadobudnutí vlastníckeho práva k veriteľom k nehnuteľnostiam zapísaným v čl. II zmluvy, predstavuje poskytnutá pôžička v celkovej výške 24.895,33 Eur dohodnutú kúpnu cenu za nehnuteľnosti podpísané v čl. II zmluvy vrátane príslušenstva.

7. Z predložených listinných dôkazov okresný súd tiež zistil, že dňa 07.12.2007 uzavrela žalobkyňa, ako kupujúca, s manželmi Q., ako predávajúcimi, kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol prevod vyššie

uvedených nehnuteľností za kúpnu cenu 92.942,97 Eur.

8. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 07.06.2010, č. k. 1K/15/2010-35, zverejneným v Obchodnom vestníku č. 112B/2010 zo dňa 11.06.2010 bol vyhlásený konkurz na majetok dlžníka H. K., nar. XX.XX.XXXX, O. XXX, XXX XX O. a za správcu konkurznej podstaty bol ustanovený JUDr. Matúš Boľoš, Horná 23, Banská Bystrica. Dňa 05.05.2011 žalovaný zapísal do súpisu majetku podstát úpadcu so spornou poznámkou v prospech žalobkyne nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX Správy katastra O., obec V., kat. územie V. ako rodinný dom so súpisným č. XXX postaveným na parcele č. KN č. XXXX- zastavaná plocha o výmere 375m², parcela č. KN XXXX- záhrady o výmere 209 m² a parcela KN č. XXXX/X zastavaná plocha o výmere 35m². Zápis do súpisu majetku úpadcu bol zverejnený v Obchodnom vestníku č. 91B/2011 dňa 12.05.2011.

9. Okresný súd pri rozhodovaní vychádzal z ustanovenia § 78 ods. 1, 2, 3, 4 zákona č. 7/2005 o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom a účinnom do 31.12.2011 (ďalej len „ZKR“), z ustanovenia § 553 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v znení platnom a účinnom do 31.12.2007 a z ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka.

10. Uviedol, že zistený skutkový stav nebol sporný a rozhodnutie súdu záviselo od právneho posúdenia rozhodujúcich skutočností, kedy predchádzajúce rozhodnutie prvoinštančného súdu bolo zrušené odvolacím súdom pre nedostatočné odôvodnenie. Z odôvodnenia okresného súdu vyplýva, že tento v ďalšom konaní dôsledne posudzoval dojednaný obsah zmluvy o zabezpečovacom prevode práva a vysporiadal sa so všetkými podstatnými právnymi a skutkovými námietkami účastníkov konania. Posudzoval znenie čl. IV. ods. 1 zmluvy, ktorý deklaruje dočasnosť trvania zabezpečeného prevodu vlastníckeho práva a trvanie zabezpečovacieho prevodu, ktoré je podmienené splatením poskytnutej pôžičky dlžníkmi veriteľom. Zmluva zároveň v čl. IV. ods. 3 stanovuje, že v prípade ak dlžníci nesplnia svoj záväzok voči veriteľom vzniknutý z titulu poskytnutej pôžičky riadne a včas, veritelia sa stávajú trvalými vlastníkmi predmetných nehnuteľností. Článok V. zmluvy zároveň obsahuje ustanovenie, že pri trvalom nadobudnutí vlastníckeho práva veriteľmi k nehnuteľnostiam, predstavuje poskytnutá pôžička vo výške 11.617,87 Eur dohodnutú kúpnu cenu s prihliadnutím na ťarchy viaznuce na predmetných nehnuteľnostiach.

11. Z citovaných ustanovení zmluvy okresnému súdu vyplynulo, že zmluvné strany považovali zabezpečovací prevod vlastníckeho práva za dočasný len do okamihu riadneho a včasného splnenia záväzku zo strany dlžníkov. Okamihom nesplnenia záväzku riadne a včas zmluva deklarovala trvalé vlastnícke právo veriteľom k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom zabezpečovacieho prevodu vlastníckeho práva, kedy žalobkyňa zdôrazňovala uhradzovaciu funkciu zabezpečovacieho prevodu, teda oprávnenie veriteľov s nehnuteľnosťami nakladať. Okresný súd takéto dojednanie považoval za prepadný záloh a v zmysle početnej judikatúry súdov takúto dohodu za absolútne neplatný právny úkon pre rozpor s dobrými mravmi. Podľa odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu takáto dohoda vylučuje obnovenie pôvodného stavu a bez ďalšieho umožnila veriteľom uspokojiť svoju pohľadávku z predmetu zabezpečenia bez povinnosti veriteľov vrátiť dlžníkom vzniknutý značný finančný prebytok. Dohoda nepochybne spôsobovala značný nepomer medzi vzájomnými plneniami dlžníkov a veriteľov.

12. Okresný súd zdôraznil, že predmetom zmluvy o pôžičke v spojení so zmluvou o zabezpečovacom prevode práva bola pôžička vo výške 11.617,87 Eur a hodnota nehnuteľnosti stanovená znaleckým posudkom bola určená vo výške 37.943,97 Eur. Prihliadol aj na žalobkyňou preukázané ťarchy viaznuce na predmetných nehnuteľnostiach v prospech Štátnej sporiteľne v Banskej Bystrici vo výške 3.319,39 Eur. Konštatoval, že pôžička bola vo výške 11.617,87 Eur, pohľadávka Štátnej sporiteľne, ktorá bola zabezpečená záložným právom bola 3.319,39 Eur, potom pri hodnote nehnuteľnosti 37.943,97 Eur je zrejмый nepomer medzi výškou poskytnutej pôžičky a hodnotou predmetu zabezpečenia.

13. Vzhľadom na to, že okresný súd dohodu o zabezpečovacom prevode práva z dôvodu prepadnej klauzuly považoval za absolútne neplatný právny úkon, potom rovnako považoval za absolútne neplatný právny úkon aj jej dodatok. Dodatok strany uzavreli dňa 11.03.2005, ktorým zmenili čl. I zmluvy tak, že

veriteľia 1/, 2/ požičali dlžníkom 1/ a 2/ dňa 10.11.2003 sumu 11.617,87 Eur a dňa 11.03.2005 sumu 13.277,57 Eur. Celkom dlh dlžníkov voči veriteľom vzniknutý z titulu poskytnutých pôžičiek predstavuje sumu 24.895,44 Eur. Dlžníci sa zaviazali vrátiť veriteľom požičané finančné prostriedky jednorazovo najneskôr do 31.12.2006 Článok V ods. 1 zmluvy zmenili tak, že pri trvalom nadobudnutí vlastníckeho práva veriteľmi k nehnuteľnostiam popísaných v čl. II zmluvy predstavuje poskytnutá pôžička 24.895,44 Eur, dohodnutú kúpnu cenu za nehnuteľnosti vrátane príslušenstva. Uviedol, že už pôvodná zmluva o zabezpečovacom prevode mala pri výške poskytnutej pôžičky 11.617,87 Eur riešiť nepomer práve z dôvodu, že v prípade nesplnenia záväzku zo strany dlžníkov riadne a včas deklarovala trvalé nadobudnutie vlastníckeho práva veriteľmi a riešiť vzniknutý prebytok na strane veriteľov a spôsob vyporiadania. Zmluva o zabezpečovacom prevode práva obsahovala prepadnú klauzulu, navyše takéto ustanovenie bez ďalšej úpravy vzájomných práv a povinností veriteľov a dlžníkov malo podľa okresného súdu za následok hrubý nepomer v ich vzájomných plneniach. Preto bolo potrebné s poukazom na ustálenú judikatúru súdov považovať takúto zmluvu za neplatnú pre jej rozpor s dobrými mravmi, ako aj pre rozpor s účelom zabezpečovacieho práva.

14. Okresný súd námietku žalovaného ohľadne neplatnosti zmluvy i z dôvodu jej podpisu a doložky osvedčujúcej pravosť podpisov až v apríli 2004, považoval za nedôvodnú. Uviedol, že po zrušení rozhodnutí ústavným a krajským súdom dospel k iným právnym záverom, a po preskúmaní a zhodnotení všetkých relevantných skutočností má za to, že žalobkyňa nepreukázala, že disponuje takým právom, ktoré by vylučovalo zápis nehnuteľností zo súpisu majetku podstať, preto žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol okresný súd podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

15. Na odvolanie žalobkyne, Krajský súd v Banskej Bystrici, ako odvolací súd, napadnutým rozsudkom zo dňa 22.06.2016, č. k. 41CoKR/43/2015-245 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie.

16. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolací súd uviedol, že považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie za vecne správne. Odvolací súd zdôraznil, že písomná zmluva podľa § 553 Občianskeho zákonníka musí obsahovať ustanovenia určujúce: a) zmluvné strany (účastníkov zmluvy); b) zabezpečený záväzok; c) majetkové právo dlžníka, ktoré sa prevádza; d) to, že zmluvu uzatvárajú účastníci ako zmluvu o zabezpečovacom prevode práva, t. j. že tu ide iba o podmienený prevod práva z dlžníka na veriteľa za účelom zabezpečenia splnenia pohľadávky veriteľovi s rozvázovacou podmienkou, ktorá sa uplatní pri uspokojení zabezpečenej pohľadávky plnením tak, že právny úkon, ktorým bolo prevedené právo stráca účinnosť a právo v rozsahu, v akom bolo prevedené, prechádza späť na dlžníka (prevod práva na veriteľa tak zo zákona zánik); e) to, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, že dlžník zabezpečenú pohľadávku veriteľovi riadne a včas neuhradí. Na uvedené právne závery poukázal najvyšší súd aj v rozsudku sp. zn. 1Cdo/48/2010, v ktorom konštatoval, že absencia niektorej z týchto podstatných zložiek v zmluve o zabezpečovacom prevode alebo jej rozpor so zákonom má za následok absolútnu neplatnosť celej zmluvy o zabezpečovacom prevode práva (§ 39 a § 553 Občianskeho zákonníka). Dovolací súd zdôraznil, že v rozpore s ustanovením § 553 Občianskeho zákonníka je i také dojednanie, podľa ktorého sa veriteľ v prípade omeškania dlžníka s úhradou zabezpečenej pohľadávky bez ďalšieho (alebo na základe svojho jednostranného právneho úkonu) stane trvalým vlastníkom prevedeného majetku pri súčasnom zániku zabezpečenej pohľadávky - v takom prípade by totiž išlo o obdobu dojednania tzv. prepadného zálohu. Právne otázky týkajúce sa tzv. prepadného zálohu riešili viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 2MCdo/2/2006, publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 61/2009, ako aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/144/2010).

17. Krajský súd v Banskej Bystrici dodal, že otázku náležitostí zmluvy o zabezpečovacom prevode práva uzavretej pred 31. decembrom 2007 už riešil dovolací súd v svojich skorších rozhodnutiach vydaných v obdobných právnych veciach. Napríklad v rozsudku sp. zn. 5Cdo/208/2010 a ustálil, že i keď ustanovenie § 553 Občianskeho zákonníka v znení platnom do 31. decembra 2007 neustanovovalo žiadne zvláštne obsahové náležitosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, i táto zmluva musela vyhovovať všeobecným zákonným požiadavkám, najmä musela byť dostatočne určitá. Požiadavka o určitosti zmluvy, ako náležitosti platného právneho úkonu, bola naplnená, okrem iného vtedy, ak zmluva upravovala aj spôsob naplnenia uhradzovacej funkcie zaistovacieho prevodu práva, vrátane spôsobu

speňaženia týmto zabezpečovacím inštitútom prevedenej veci a rozsahu práva dlžníka na vyplatenie prípadného rozdielu medzi zabezpečenou pohľadávkou a výťažkom dosiahnutým vykonaním zabezpečovacieho práva.

18. V posudzovanom prípade zmluvné dojednanie článku IV. bod 3 zmluvy, ktoré umožňuje trvalý zánik vlastníctva pôvodného vlastníka k nehnuteľnosti bez ohľadu na výšku zostatku nesplateného dlhu v čase, keď sa prevod vlastníckeho práva na veriteľa stane nepodmienečný, svojím účelom a obsahom podľa názoru odvolacieho súdu obchádza zákon. Predmetná zmluva o zabezpečovacom prevode práva neobsahuje ani dohodu účastníkov o tom, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, že dlžník zabezpečenú pohľadávku veriteľovi riadne a včas neuhradí. Odvolací súd má za to, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva celkom jasne a jednoznačne hovorí len o trvalom nadobudnutí vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam veriteľmi pre prípad nesplnenia záväzku dlžníkmi. Zmluva neupravuje s prípadným predajom nehnuteľnosti spojené vyrovnanie veriteľov s dlžníkmi a rozsah práva dlžníkov na vyplatenie prípadného rozdielu medzi zabezpečenou pohľadávkou a výťažkom dosiahnutým vykonaním zabezpečovacieho práva, ako podstatnú obsahovú zložku tohto typu zmluvy. Napokon veritelia Q. Q. a X. Q., rod. Q., na základe kúpnej zmluvy zo dňa 07.12.2007 predali predmetné nehnuteľnosti dcére dlžníkov V. K. (žalobkyni) za kúpnu cenu 92.942,97 Eur a napriek získanému výťažku z predaja predmetných nehnuteľností nedošlo k vyrovnaní veriteľov s dlžníkmi, keďže v zmluve takéto dojednanie absentuje.

19. K námietke žalobkyne, že okresný súd mal nepomer v odôvodnení výslovne vyčíslieť, odvolací súd doplnil, že hodnota predmetu zabezpečenia 37.944,30 Eur, ktorú určil Ing. Cyril Kohút a bola premietnutá do článku III. bod 4 zmluvy o zabezpečovacom prevode práva a výška pôžičky s prihliadnutím na hodnotu záložných práv viaznúcich na predmetných nehnuteľnostiach je v hrubom pomere dosahujúcom približne až 250 %.

20. Absencia vyššie uvedených podstatných obsahových náležitostí predmetnej zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, ktorá nerieši uhradzovaciu funkciu, t. j. spôsob ako sa strany vysporiadajú v prípade vzniknutého rozdielu medzi zabezpečenou pohľadávkou a výťažkom dosiahnutým vykonaním zabezpečovacieho práva vrátane spôsobu speňaženia, a to všetko pri neprimeranej hodnote predmetu krytia prevyšujúcej pôžičku spolu s ťarchami viaznucimi na predmetných nehnuteľnostiach, robí podľa názoru odvolacieho súdu právny úkon neplatným podľa § 37 ods. 1 a § 39 Občianskeho zákonníka. Neplatný je preto aj následný prevod z veriteľov na tretiu osobu (t. j. žalobkyňu).

21. Na základe takto zisteného skutkového a právneho stavu odvolací súd dospel k záveru, že žalobkyni voči žalovanému nevzniklo právo domáhať sa vylúčenia nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX zo súpisu majetku úpadcu H. K..

22. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalobkyňa (č. I. 276 spisu), prípustnosť ktorého odôvodnila tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.).

23. Žalobkyňa (v ďalšom texte tiež ako „dovolateľka“) uviedla, že v čase uzatvorenia dohody o zabezpečovacom prevode práva zo dňa 10.11.2003 Občiansky zákonník neupravoval vzťah medzi veriteľom a dlžníkom. Rozhodujúci je preto obsah konkrétnej zmluvy o zabezpečovacom prevode práva s tým, že podľa názoru dovolateľky dotknutá zmluva obsahuje všetky podstatné náležitosti. Až novelou č. 568/2007 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2008 došlo k rozšíreniu právnej úpravy o ďalšie podstatné náležitosti zmluvy o zabezpečení pohľadávky prevodom práva, a to o úpravu výkonu tohto práva pre prípad, že dlžník svoj dlh splní, alebo sa dostane do omeškania. Nakoľko je predmetnú zmluvu o zabezpečovacom prevode práva zo dňa 10.11.2003 potrebné posudzovať v tom čase platnej zákonnej úpravy, dovolateľka zdôraznila, že obe zmluvné strany sa pri jej uzatváraní vzájomne dohodli, že v prípade márneho uplynutia lehoty splatnosti poskytnutej pôžičky predstavuje táto kúpnu cenu za nehnuteľnosti a veritelia sa tak stanú vlastníkmi nehnuteľností ako kupujúci. V tejto súvislosti

dovolatelka poukázala na rozsudok veľkého senátu Najvyššieho súdu ČR zo dňa 15.10.2008, sp. zn. 31Odo/495/2006 s dôrazom na čl. V ods. 1 dohody, kedy s prihliadnutím na ťarchy viaznuce na predmetných nehnuteľnostiach nevznikol žiadny prebytok, resp. rozdiel medzi kúpnu cenou za nehnuteľnosti a zabezpečenou neuspokojenou pohľadávkou.

24. Ďalej v dovolaní žalobkyňa nesúhlasila s právnym posúdením, podľa ktorého predmetná zmluva o zabezpečovacom prevode práva upravuje obdobu tzv. prepadného zálohu. V tejto súvislosti dovolaťka porovnála inštitút zabezpečovacieho prevodu práv a prepadného zálohu s poukazom aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 25.03.2008, sp. zn. 33Odo/38/2006 s dôrazom najmä na okamih prevodu práva a skutočnosť, že prepadný záloh môže byť dojednaný len v zmluve o zriadení záložného práva.

25. K argumentácii odvolacieho súdu o neprimeranosti medzi hodnotou zabezpečeného záväzku a hodnotou dočasne prevedeného práva dovolaťka poukázala aj na nárok dlžníka na poskytnutie prípadného prebytku získaného po uspokojení pohľadávky veriteľa. Prípadný rozdiel v hodnote zabezpečeného záväzku a dočasne prevedeného práva dlžníka na veriteľa nespôsobuje podľa žalobkyne neplatnosť zmluvy o zabezpečovacom prevode práva. Jej neplatnosť nespôsobuje ani absencia výslovnej úpravy vysporiadania prípadného prebytku vzniknutého na niektorej zmluvnej strane. Dovolaťka má za to, že dobré mravy, ako ani zákon nezakazujú a nevylučujú možnosť poskytnúť zábezpeku v hodnote vyššej, ako je zabezpečovaný záväzok.

26. Na základe všetkých vyššie uvedených tvrdení žalobkyňa dovolaciemu súdu navrhla, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že jej žalobe vyhovie v celom rozsahu.

27. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedol, že podľa jeho názoru je dovolanie neprípustné, a preto navrhuje, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol, prípadne zamietol. Napadnuté rozhodnutie považuje žalovaný za vecne správne, nakoľko toto obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov s tým, že nevykazuje znaky arbitrárnosti.

28. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená podľa § 429 ods. 2 písm. a/ C. s. p., bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné.

29. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku.

30. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C. s. p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

31. Dovolaťka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p., teda tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

32. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p., rozhoduje dovolací súd výlučne na

základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C. s. p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

33. Dovolací súd však nie je vymedzením prípustnosti viazaný a skúma ju aj sám, nakoľko nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 C. s. p. oprel dovolateľ prípustnosť dovolania (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 51/2020).

34. Podľa § 428 C. s. p., dovolateľ musí v dovolaní popri všeobecných náležitostiach podania uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

35. Podľa § 432 ods. 1 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ods. 2).

36. Dovolací súd ďalej uvádza, že právnou otázkou, ktorá je rozhodujúca pre splnenie zákonnej podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., sa rozumie otázka hmotnoprávna - ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine - ako aj otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. Zároveň právnou otázkou (od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) je potrebné koncipovať jednak spôsobom uvedeným v ustanovení § 432 ods. 2 C. s. p., no zároveň aj dostatočne všeobecným spôsobom tak, aby vôbec bolo možné konštatovať, že vo vzťahu ku konkrétnej otázke skutočne existuje alebo neexistuje ustálená/rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Tento záver vyplýva aj z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. apríla 2020, sp. zn. III. ÚS 123/2020, podľa ktorého už zo samotného znenia § 421 C. s. p. je možné vyvodiť, že vzhľadom na skutočnosť, že od vymedzenia právnej otázky sa odvíja dovolací prieskum, a to v rozsahu, či sa od nej odvolací súd v rámci jej vyriešenia odklonil, riešil ju rozdielne alebo ju ešte neriešil, je pri jej formulácii nevyhnutný predpoklad jej „zovšeobecnenia“.

37. Pokiaľ v dovolaní vymedzená otázka, ktorú má podľa dovolateľa posudzovať dovolací súd, predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. a takúto otázku nie je dovolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť.

38. Dovolací súd v prvom rade zdôrazňuje, že dovolateľkou uvádzané dovolacie dôvody a komparácie inštitútu zabezpečovacieho prevodu práva a prepadného zálohu sú úzko viazané na skutkový stav prejednávaného sporu a s tým súvisiacou procesnou aktivitou žalobkyne. Skutkovým zistením je dovolací súd viazaný podľa § 442 C. s. p. a v dovolacom konaní je vylúčené preskúvanie jeho správnosti alebo nesprávnosti.

39. Súčasná judikatúra najvyššieho súdu sa ďalej ustálila na tom, že ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.; neoznačí rozhodnutia, kedy sa právna otázka rozhodovala dovolacím súdom rozdielne a nevymedzí právnou otázkou, ktorá bola dovolacím súdom rozdielne rozhodovaná; dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Na druhej strane bez konkretizovania podstaty rozdielneho rozhodovania dovolacieho súdu; ako aj absencie vymedzenia právnej otázky, nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a

hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu, týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či dovolací súd rozhodoval rozdielne. V opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný, bezbrehý dovolací prieskum pričiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v C. s. p., ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p.

40. Osobitne dáva ďalej dovolací súd do pozornosti uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 5. septembra 2018, sp. zn. II. ÚS 416/2018, ktorým bolo úspešne podrobené testu ústavnosti uznesenie najvyššieho súdu z 25. apríla 2018, sp. zn. 5Obdo/22/2017, a v ktorom ústavný súd skonštatoval, že „mu nepatrí nahrádzať právne názory najvyššieho súdu a pokiaľ závery najvyššieho súdu v otázke prípustnosti dovolania vzhľadom na skutkový stav nie sú zjavne svojvoľné alebo nelogické, či z iného dôvodu ústavne neudržateľné, ústavný súd nemá dôvod do právomoci najvyššieho súdu v otázke ustálenia prípustnosti dovolania na základe prítomnosti zákonom predpokladaného dovolacieho dôvodu zasahovať“.

41. Dovolací súd konštatuje, že žalobkyňa v podanom dovolaní s akcentom na dovolací dôvod vyvodený ustanovením § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. nešpecifikovala právnu otázku, ktorú dovolací súd rozhodoval rozdielne, čím ani nemohla uviesť, ako by mala byť nešpecifikovaná otázka právneho významu, správne riešená. Právnu otázku nie je zároveň ani možné jednoznačne a nezameniteľne vydedukovať z obsahu podaného dovolania, z ktorého dôvodu dovolací súd nemohol na dovolacie dôvody uvádzané dovolateľkou prihliadnúť, pretože by tak došlo k uskutočneniu dovolacieho prieskumu v rozpore s účelom a s koncepciou Civilného sporového poriadku, vyjadrenou v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p.

42. Súčasne dovolací súd dodáva, že rozdielne rozhodovanie dovolacieho súdu dovolateľka vzhľadla v rozsudkoch Najvyššieho súdu ČR zo dňa 15.10.2008, sp. zn. 31Odo/495/2006 a zo dňa 25.03.2008, sp. zn. 33Odo/38/2006 (ktoré navyše nevykazujú vzájomný rozpor, pozn. dovolacieho súdu). Vo vzťahu k rozhodnutiam Najvyššieho súdu ČR dovolací súd upozorňuje, že zákon viaže prípustnosť dovolania v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. výlučne na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu dovolacieho, a žiadne takéto odlišné rozhodnutia v podanom dovolaní žalobkyňa neuviedla. Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR dňa 10.10.2018 prijalo ako judikát rozhodnutie zo dňa 24.01.2018, sp. zn. 6Cdo/29/2017 (pod č. R71/2018), právna veta ktorého znie: Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV. vydaných ŠEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.“ Pod pojem ustálenej súdnej praxe v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. teda nemožno zahrnúť rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR, na ktoré dovolateľka poukazuje vo svojom dovolaní. Vo vzťahu k uvedenému dovolací súd pre úplnosť doplnia, že argumentácia inými rozhodnutiami môže byť relevantná ako podporná argumentácia pri odôvodňovaní dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Zároveň dovolací súd konštatuje, že vzhľadom na absenciu jednoznačne ohraničenej právnej otázky, nemohol v zmysle obsahu dovolania preskúmať vymedzenie prípustnosti dovolania žalobkyne ani v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/, b/ C. s. p. (I. ÚS 51/2020-50).

43. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne podľa § 421 ods. 1, nie je procesne daná, preto jej dovolanie podľa § 447 písm. c/ C. s. p., odmietol.

44. O trovách dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. s dôrazom na skutočnosť, že žalovaný nepožiadaval o náhradu trov dovolacieho konania.

45. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.